

GÜNLÜDÜR

Sayı : 64272063-610- **23280**
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-2190)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM Başkanlığının 01.03.2016 tarihli ve 43452547-120.07-21901 sayılı yazısı.

Mersin Milletvekili Sayın Oktay ÖZTÜRK'ün tarafıma tevcih ettiği 7/2190 esas numaralı yazılı soru önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Dr. Berat ALBAYRAK
Bakan

Ek :7-2190 Önerge Cevabı (3 sayfa)

MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN OKTAY ÖZTÜRK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/2190)

Soru 1:

Bakanlığınıza bağlı Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş (BOTAŞ) tarafından kamuoyu ile paylaşılan fiyat bilgilendirmelerine göre Türkiye piyasasına verilen doğalgazın satış fiyatı, yılda 4 kez ve üçer aylık dönemler halinde yeniden belirlenmekte ve geçmiş 6 ve 9 aylık petrol ve petrolden elde edilen ürünlerin fiyat ortalaması baz alınarak hesaplanmaktadır. Buna göre;

- Dünyadaki petrol fiyatlarının Varil başına ortalama %80 oranında düştüğü geçmiş 10 yıllık döneme ilişkin olarak İstanbul'da konutlarda tüketilen Doğalgazın perakende satış metreküp fiyatlarının, 2006 Yılı Ocak ayı ile 2016 Yılı Ocak ayı esas alınarak karşılaştırıldığında;

Dönemi	TL/kwh	TL/m3
2006 Yılı Ocak Ayında	0.03921194	0.4172150416.-TL
2016 Yılı Ocak Ayında	0.09482726	1.0089620464.-TL

Kaynak: (www.igdas.com.tr)

Yukarıdaki verilerden anlaşıldığı üzere, Petrol fiyatlarında ortalama %80 oranında DÜŞÜŞ yaşanan bir dönemde, BOTAŞ'ın doğalgaz satış fiyatlarına ortalama %240 Oranında ZAM yaptığı açık olup, Dünya piyasalarındaki düşüşlerin aksine sürekli artış eğiliminde olan bu fiyat uygulamasının sebebi nedir?

Cevap 1:

Ham petrol fiyatları, doğal gaz alım sözleşmelerine referans teşkil etmekle birlikte, gerek petrol ürünlerinin, gerekse doğal gazın tüketicilere yansıyan perakende satış fiyatları üzerinde belirleyici olan tek faktör değildir.

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasının perakende satış tarifelerine ilişkin dördüncü bendinde “Dağıtım şirketinin birim gaz alım fiyatı, birim hizmet bedeli, amortisman bedelleri ve diğer faktörlerden meydana gelecek olan perakende satış fiyatları ve tarife esasları Kurumca belirlenir.” hükmü yer almakta olup, şehir içi dağıtım şirketlerinin abonelerine yaptıkları satışlarda uygulanmakta olan perakende satış fiyatları birim gaz alım bedeli ve sistem kullanım bedelinden oluşmaktadır. Sistem kullanım bedeli aylık olarak Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yi-ÜFE) ile güncellenmektedir.

Perakende satış fiyatının diğer faktörü olan “birim gaz alım bedeli” ise toptan satış şirketlerinin dağıtım şirketlerine uyguladıkları toptan satış fiyatıdır. Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasının 3. bendinde “Toptan Satış Tarifesi: Kurum doğal gaz satış tarifelerinde esas alınacak unsurlar ve şartları belirler. Satış fiyatları ise, bu esaslar dâhilinde doğal gaz alım satımı yapan taraflarca serbestçe belirlenir.” hükmü yer almaktadır. Yine doğal gaz toptan satış piyasasında fiyat oluşumunu düzenleyen Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Kararının 1. maddesinde yer verilen “Doğal gaz toptan satış fiyatları taraflar arasında serbestçe belirlenir. Fiyatların belirlenmesinde eşit taraflar arasında ayırım yapılmaması ve şeffaflık ilkeleri dikkate alınır.” hükmü ile piyasa oyuncularının rekabet koşullarını bozmadan faaliyet göstermeleri gerektiği ve toptan satış fiyatlarının taraflar arasında serbestçe belirleneceği karara bağlanmıştır. Söz konusu Kararın 2. maddesi ise “Tedarikçilerin, dağıtım şirketlerine satış yapması durumunda, tedarikçiler her bir dağıtım şirketi için ilgili ayda uygulayacakları iletim ve sevkiyat kontrolüne ait bedeller, varsa depolama bedeli ve asgari alım-azami çekiş benzeri taahhütlerden kaynaklanabilecek bedeller dâhil nihai toptan satış fiyatlarını tek bir fiyat olarak belirler ve her ayın ilk günü dağıtım şirketlerine bildirir.” hükmü ile toptan satış şirketlerinin

**MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN OKTAY ÖZTÜRK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/2190)**

dağıtım şirketlerine yapacakları satışlara ait fiyat teşekkülünü belirlemiştir.

2006 Ocak ve 2016 Ocak dönemi için karşılaştırma yapılan doğal gaz fiyatları, kaynak olarak da gösterildiği üzere İstanbul ilinde faaliyet gösteren “İGDAŞ İstanbul Gaz Dağıtım Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi”nin lisans sınırları dâhilinde konut statüsündeki müşterilerine uyguladığı doğal gaz perakende satış fiyatlarını ifade etmektedir. Diğer bir ifade ile söz konusu fiyatlar dağıtım şirketinin aboneleri için uygulamış olduğu nihai perakende satış fiyatı olup bu fiyatlar, Boru Hatları İle Petrol Taşıma Anonim Şirketi’nin (BOTAS) dağıtım şirketlerine uygulamış olduğu toptan satış fiyatının üzerine Özel Tüketim Vergisi ve dağıtım şirketi için geçerli olan Sistem Kullanım Bedelinin eklenmesi ile oluşan perakende satış fiyatlarıdır.

Doğal gaz yurt dışından ABD doları cinsinden ithal edilip yurtiçi piyasada Türk Lirası cinsinden satılmaktadır. Bu anlamda söz konusu perakende satış fiyat karşılaştırması kur artışı da dikkate alınarak ABD doları cinsinden yapıldığında söz konusu 10 yıllık dönemdeki fiyat artışı yaklaşık % 8,6 seviyesindedir.

2006 Ocak - 2016 Ocak Dönemi Fiyat Karşılaştırması

Dönemi	ABD \$ Kuru	TL/kwh	TL/Sm ³	ABD \$/1000 Sm ³
2006 Ocak	1,340000	0.03921194	0.4172150416	311,35
2016 Ocak	2,983800	0.09482726	1.0089620464	338,15
Değişim %'si	%123	%142	%142	%8,6

Doğal gaz ithal bir enerji kaynağı olup, yapılan uluslararası anlaşmalar çerçevesinde temin edilmektedir. Doğal gaz toptan satış fiyatını oluşturan unsurlardan biri olan güncel alım fiyatları, uluslararası ham petrol ve petrol ürünü fiyatlarına endeksli formüllerle belirlenmekte ve güncel alım fiyatları geçmiş 6-9 aylık ham petrol ve petrol ürünleri fiyat ortalamasına göre hesaplanmaktadır. Bu kapsamda cari dönem petrol fiyatlarında yaşanan söz konusu düşüşler 6-9 ay sonrasındaki alım fiyatlarına yansımaktadır.

Bununla birlikte; doğal gaz alım maliyetlerini etkileyen ABD dolar kurundaki değişimler de doğal gaz toptan satış fiyatlarının belirlenmesinde doğrudan etken unsurlardan biridir. Söz konusu 2006 Ocak - 2016 Ocak döneminde ABD Dolar kurunda yaklaşık %123 oranında bir artış gerçekleşmiş buna mukabil ham petrol fiyatında ise %49 oranında bir düşüş yaşanmıştır.

Doğal gazın yurt dışından ABD doları cinsinden ithal edilip yurtiçi piyasada Türk Lirası cinsinden toptan satışının yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda; özellikle 2011-2014 döneminde doğal gaz alım fiyatları ile ABD dolar kurunda yaşanan artışlar nedeni ile oluşan ilave maliyetin bir kısmı BOTAS’ın doğal gaz toptan satış fiyatlarına yansıtılmak zorunda kalmıştır.

Soru 2:

Kamuoyunda BOTAS’ın Dünya Petrol Piyasalarındaki en küçük fiyat artışını tüketiciye yansıtmasına mukabil, azalışlara ilişkin herhangi bir indirimde bulunmamasının nedeni olarak BOTAS A.Ş’nin mali darboğaz içinde olduğu iddiaları gündeme getirilmektedir. Bu iddialardan hareketle; BOTAS A.Ş’nin mali bir darboğaz içinde olup olmadığı ile bahse konu doğalgaz zamları ile BOTAS A.Ş’nin zararlarının sübvansedilmediğini açıklayabilmisiniz?

Cevap 2:

Tüm şehirlerde doğal gazın kullanılmasına yönelik yürütülen projeler ile ulusal arz/sistem güvenliği için gerekli iletim-depolama-altyapı yatırımları doğal olarak ilave finansal ihtiyacı

**MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN OKTAY ÖZTÜRK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/2190)**

ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bir yandan geçmiş dönemlerdeki petrol fiyatı ve kur artışından kaynaklı ilave maliyetler diğer yandan yukarıda bahsedilen yatırımlar için gerekli finansman ihtiyacı, BOTAŞ'ın satış fiyatını belirlemede dikkate aldığı unsurlardır. BOTAŞ, rasyonel yönetim anlayışı çerçevesinde pazarın durumunu, ülkenin ekonomik şartlarını, piyasa fiyat istikrarını, EPDK'nın tarife ile ilgili kararlarını, alım-işletme giderlerindeki maliyet değişimlerini ve yatırım ihtiyacını de dikkate alarak doğal gaz toptan satış fiyatlarını mümkün olan en makul seviyede belirleyerek doğal gazı tüketicilere sunmaktadır. Nitekim geçmiş yıllara ilişkin fiyat istatistikleri incelendiğinde, BOTAŞ'ın doğal gaz toptan satış fiyatlarında indirim gittiği dönemlerin de olduğu görülecektir.

Soru 3:

BOTAŞ A.Ş'nin 2015 yılı sonu itibari ile "Takipteki Alacakları", "Konusu Kalmayan Alacakları", "Zarara Atılan Alacakları" veya "Tahsili İmkânsız Hale Gelen Alacakları" olup olmadığı ile varsa bu alacakların kimlerden olduğunu açıklayabilirmisiniz?

Cevap 3:

BOTAŞ'ın 2015 yılı faaliyetleri kapsamında yapmış olduğu tahsilatların, satışlarına oranı %101'dir.

BOTAŞ'ın doğal gaz satışlarından kaynaklı idari takipteki alacaklarının %97,3'lük kısmı tahsil edilmiş olup, davaları sürmekte olan alacaklar ile ilgili olarak mahkeme neticelerine göre hareket edilmektedir.

Ödeme sıkıntısı yaşayan müşterilere karşı gerekli ipotek ve teminatlar alınarak ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun çerçevesinde taksitlendirilebilmektedir.

Tahsili imkansız hale geldiği için vazgeçilen alacak bulunmamakla birlikte, muhasebe kayıtlarında takipteki alacaklar arasında izlenen ve yaşanan hukuki süreç sonunda, mahkemenin BOTAŞ aleyhinde karar verdiğinden dolayı takibinden vazgeçilen 20.362,75-TL'lik bir tutar söz konusudur.